

Glövsət Başırlı

Küçə qapısının səsi gəldi. Sonra qapıdan uzaqlaşan maşının uğultusun sübühün süküntündə tamam eşidilməz oldu. Üstündən dağ götürülmüş kimi özünü yüngül hiss edən qadın sına dolusu nəfəs alıb dərindən köks örtürdü: "İndi get, Gülnaz xanım dursun qulluğunda... İlahi, el boyda yad qızı dağ kimi kişini necə ovsunlayib".

Rayonda irili-xirdalı vəzifəsi olanların Gülnaz kimi tanışqları Gülnaz Şəkerova Ağazadənin köməkçisi, kişinin təbirinə desək, sağ eli, dayağı idi. Balacaboy, xırımxırda sümükli, qar kimi ağı üzü boyaya içinde itib-batan, dil boğaza qoymayan, cive kimi mütehərrik bu cavan qadın Ağazadəni, sanki sehrləmişdi. Arvadı demişkən, o boyda kişi bu zəif məxluqun qabağında xirdalanıb mütileşir, bir sözüñ iki eləmirdi.

Vəzifə sahibləri olan bazburudlu kişillər də bu incə mətləbi öz qulluq işlərində mütləq nəzərə alır, vaxt-bivaxt ona layiq hədiyyələrlə, özlərinin dedikləri kimi, "dişi iblis" i razı salırdılar. Başqa çare yox idi. Heç kim istəmirdi ki, ağrımıyan başına dəsmal bağlaşın. Əbəs yerə onu iblisə bənzətmirdilər. Vay o gündən ki, toxunasan! O da quyuğu üstə dik qalxıb nazik, zəhərlə haça dilini kişinin palaz qulağına yaxınlaşdırıa...

Ağazadə maşından düşüb ikinci mərtəbəyə qalxdı. Qapını açıb işığı yandırdı. Gen kabinet Gülnazsız ona dar gəldi. Tez kabinetin arxa tərəfindəki kiçik istirahət otağına keçdi. Bədənnüma güzgündə özünü görüb tanımadı. Təkəm-seyrək saçlarını daramaq, tük basmış üzünü qırxmaq istədi. Heç həvəsi yox idi. Özünü üstüne qırmızı məxmər çəkilmiş kiçik, yaraşıqlı divana yıxdı.

Gözlərini açanda böyrünə qışılan, onu oyatmasın deye nəfəsini içinə çekib gülüm-sünən Gülnazi gördü. Qeyri-iradi qalmak istəyəndə qadın bir elini onun ciyinə qoyub, o biri elini saçlarına çekdi. Boyalı üzünü kişinin tük basmış iri, etli sıfətine yapıdırıb piçildədi: "Şehərdir, şef". Bu, onun sevimli kələmi idi.

İşə başladığı ilk aylarda Ağazadə köməkçisini yanına çağırıb "yaxşı" bir makinaçı-katibe tapmağı tapşıranda Gülnaz göydə axtardığı məqamın yerde elinə düşdüyüne sevindi, fürsəti əldən verməyib soruşdu: "Cavan olsun, yoxsa?.." O, təzə başçının "yumşaq damarını" yoxlamaq məqsədilə bic-bic düz gözlerinin içində baxdı və müsahibini çox da nigar qoymayaq üzündə təbəssüm əlavə etdi: "Axı, yaşılı katibe ilə cavan katibe arasında

Qapılar döyüür

(Hekayə)

fər var. Bəs bu barədə lətifə eşitməməsiz?" Köməkçisinin əryana, açıq danışıgi Ağazadənin "yumşaq damarını" dahan da yumşaltsa da özünü birtəhər əle alıb üzünün ifadəsinə ciddiləşdirdi. Bir müddət müəllim işleyib uşaqların, təcrübəli qadın kimi kişilərin psixologiyasını pis bilməyen Gülnaz özünü o yere qoymadı, "həmləsini" davam etdirdi:

"Elə isə izn verin size həmin lətifəni danişm. Cəsaretimə görə üzr istəyirəm. Bilirsinizmi, sizin kimi həmişə gərgin işleyən rehber yoldaş üçün ən yaxşı istirahət yumordur, gülüsdür. Polyaklar deyirlər ki, adam üç dəqiqə güləndə həm bütün yorğunluğu çıxır, həmdə ömrü düz on beş gün uzanır. Buna görə də Polşada təbəssüm ordeni təsis edilib. Bu ordene duzlu, şəhər lətfələr söyləyən yumor həvəskarları layiq görülür. Demək, həmin lətifə beledir: yaşılı katibe sehər işe gəlib öz mənimdirini görən kimi deyir:

"Sabahınız xeyir, şef". Cavan katibe isə yuxudan tez durub müdürüni oyadır: "Artıq sehərdir, şef".

Ağazadənin "daxili" "zahirine" qalib geldi. Ciddi görkəm aldığını unudaraq üzəyindən xəber verən bu lətifəyə əle şaqşanaqla güldü ki, üzü üzərə görən qadın səksənən kimi oldu. Sonra indicə danişdiyi lətifədən çox təzə katibin bu xırıltılı, qəribə gülüşünə gülməyi tutdu. Yumşaq səslə uğundu, iri çıyıləri atılıb düşən Ağazadəyə gözaltı baxıb üzəyində yəqin etdi ki, ilk baxışda heybetli görünən bu "ovu" öz gözəgörünməz sehri toruna salmaqda heç də çətinlik çəkməyəcəkdir. Və guya təsədűfən ağı, pərqu kimi yumşaq elini onun qara tüklü cod elinə toxundurdu. Kişiin canına ələ bir xoş gizlili yayıldı ki, az qala bılış oldu. Odur ki, Gülnaz stulunu bir az da yaxın çəkərək mətbəti dəyişdi, qayğılı bir görkəm alaraq, məhərəmliklə Ağazadəyə dedi:

- Dünən hörməti yoldaşlardan birinin evində idim. Yaman təriflədi sizi. Dedi camat da razılıq edir təzə başçından. Amma heyf ki, adamlara hələ yaxşı bələd deyil, xüsüsən aktive. Mənə yalvar-yaxar eləyib, Gülyə, mən bılırəm sən ona necə sədaqətlisən. O kişi də ələ səni yaxşı tanır, hörməti var. Yeri dəsəndə həqiqəti söyle ona, qoy bilsin ki, kim kimdir. Qoy dostunu, düşmənini tanışın. Yoxsa, bu rayonda qurd çoxdur. Bir də görər ki, iş-işdən keçib.

Xüsüsən, etrafındakları yaxşı tanışın. Xahiş edirəm pirojnadan dadasınız, özüm bişirməm. Bu Fəxri Mərdanlı var ha, onun ələ mədəni danişmağına, davranışına baxmayı. Bildiyini atasına verən deyil. Başından basmaq lazımdır ki, böyükün sözünün üstündən söz deməsin.

Sesini qışıl mühüm bir sərənətmiş kimi əlavə etdi:

- Ancaq tədbirə. Nə cür fakt lazımlı olsa, mənim boynuma. Bundan sonra onun boğazından yapışmağa nə var ki! Biliyəm ikinci müavin Lale Sadıqovanın nəsə xoşunuz gelmir. Ancaq o, təhlükəli deyil. Doğrudur, bir az

vasvasıdır, rəsmiyətçidir. Ərə getməyib. Qu-ruluğu da yeqin əle bundandır. Amma öz aramızdır, təcrübəli işçidir, mədəni qadındır, açıq ürəyi var. Belə olan yerdə o da mənim əlimdə. Deyirəm, ürəyi məndədir. Uşaq kimi adama inanır. Ele eləyərəm ki, həmişə sizin itaətinizde olar, heç el çəkməz sizdən. Əlbəttə, iş xətti ilə. Daha kim qaldı? O birilər ipək kimidirlər. Barmağınızı hara uzatsanız, düz ora baxacaqlar.

Söz Ağazadənin xoşuna gəldi:

- Bu başqa məsələ.
- Əlbəttə! Birliyin sədri Selim Verdiyevə gəlinçə, bir sözünüzü iki eləyən deyil. Gülmaliyev həmişə əli dəsməlli qulluğunuzda hazır olacaq. Quliyev yeri gələsə size lap qul ola-

- Əsl mənim adamlarımdır.

Sakit Şükürov da ondan betər. Bir deyə de-sən "sus", uşaq kimi ömrü boyu ağızını açmaz. Amma bu Ayguldən gözüm su içmır. Vaxtilə dərs demişəm ona. Yaman zirek qızdır, sözübü tövdür. Amma tərsidir. Əvvəl Sakitə münasibəti yaxşı idi. İndi isə üzüne deyir ki, Sakit hər şəyə "bəli" deyib öz milçəyini qoruyur. Birçə mən bılırəm o, Aygülü necə istəyir, lap dəli-divanədir. Aygül də ki, ona heç mehəl qoymur. Deyəsən, meyli Dəmirədir, öz briqadasında işleyən traktörünü deyirəm. Görünür neçə ildir bir yerde işleyiblər, oğlanın xasiyyəti xoşuna gəlib. Elə sıfətə də yaxşıdır, boy-buxunca da. özü də institutda qıyalıb oxuyur.

Ağazadə durub kabinetdə gəzmişdi.

- Gülnaz xanım, bu rayonun itinə-pişiyinə də bələdən?

- Əs necə, qadın qurrləndi. Zarafat deyil, neçə il rayonun kəndlərində, mərkəzdə can qoyub dərs demişəm. Size də mənim kimi köməkçi vacibdir, hamını tanıyan, hər şəyi vaxtında xəber verən. Doğrudur, bu sahədə size inzibati orqan işçiləri də yaxşı kömək edə bilərlər. Adamları onlar da pis tanımlırlar.

Amma əvvəlcə onların özünü tanımaq lazımdır. Sizi tanış edirəm!

Gülnaz təntənə ilə sözünə davam etdi:

- Prokuror ağılli adamdır, yaman çoxbilməşdir. Rayonda ona "hiyələ" Nəbili də deyirler. İsti aşına soyuq su qatan deyil. Polis rəisi Əhməd Səfərov qabağınızdakı pirojna kimi deyir. Ağızda özü eriyir.

- Rahathülqum kimi.

Ağazadə xisim-xisim güldü.

- Yumşaq, hələməxiyyətin biridir. Dolu bədənninə, enli kürəyinə baxmayı, pişikdən pələng olmadığı kimi, Səfərovdan da əsl polis rəisi ola bilməz. Nə buyursanız "bəli", "baş üstə" eşidəcəksiniz. O ki qaldı məhkəmenin sədri Sərdara, aman Allah, tərsin biridir. Bir tanışın işi düşmüdü. Nə qəder elədi, nə de-sən söz verdi, yaxın qoymadı ki, qoymadı. Axırda yuxarıdan zəng elədilər. Dedi qanunu poza bilmərəm. Həmişə prokurorla sözləri çəp gəlir. Rayonda da hörməti var. Elə redak-

tor Əhmədzadə də tərslikdə ona oxşayır, tənqidçinin biridir, özü də güclü qələmi var. Amma şair fasondur. Odur ki, damarını tutu bilirəm. Aparatda öz kadrlarımızdır. Heç kim cincirini çıxara bilməz.

Kimliyində asılı olmayaraq hamının sözüne inanan, xalqın təbirinə "söze gedən" Ağazadə başını tərpədə-tərpədə təşəkküredici baxışlarla Gülnazı süzdü:

- Bəs bele, - deyə köks ötdürdü.

- Gülnaz xanım, çox sağlam ki, vaxtında məlumat verdin. Gözdə-qulaqda ol, gör camaat ne dənmiş, kimdən dənmiş. Bilirsən, bu camaat qoyun sürüsü kimi şeydir. Çəsib uyarular Fəxri kimilər. Mərdanlının dikbaşılığını ele mən də hiss eləmişəm. Eybi yoxdu, salaram onu quş həddinə. Qoy o da, elə hamı bilsin ki, rayonun bir böyüyü var, vəssalam.

Gülnaz öz "rolunu" yaxşı oynadığından daxilinde bir yüngüllük hiss etdi, istədiyinə nail olduğundan sevinərək:

- Deyəsən tale bu rayonun üzüne gülür, - dedi. - Sizin kimi rəhbərlə dağı dağ üstə qoymaq olar.

Elə o gündən də onların arasında rəsmiyət pərdəsi yavaş-yavaş nazılərək yox oldu. Gülnaz indi onun ən yaxın adamı idi. Hər sehər öz sevimli lətfəsini nazlana-nazlana, məzə ilə təkrar edir, kişini xoşallandırır. Bu sehər lap yerinə düşməşdi. Ağazadənin bütün yorğunluğu canından çıxmışdı.

Birdən Gülnaz "uf" eləyib ayağa durdu, əlini boyalı yanağına qoyub ərkə, nazla kişiye baxırdı. O da başa düşdə ki, tüklü sıfeti qadının zərif üzünü gicitikan kimi dalayıb. Tez ayağa qalxdı. "Dərsini" yaxşı bilirdi. Üzünü qırxdı, yuyundu. Gülnaz adəti üzrə yumşaq qəfə ilə onun qılı boynunu qurulayıb uşaq kimi əzizlədi.

Ağazadə güzgüyə baxıb özünü tanımadı. Tər-təmiz qırılxımsız üzü, səliqə ilə arxaya dəranmış seyrek saçları özünün xoşuna gəldi. Yeni moda ilə tikilmiş düməq paqonlu təzə köynək və xoş rəngli uzun qalstuk nahamar görkəmini tamam dəyişir, ona yaraşırı. Kişi şövgəl Gülyəni özünə sıxıdı. Qoltuğunda qalan balaca qadın utanmış kimi sıxla-sıxla:

- Sizə zor yarası, əzizim, - dedi, sonra güya sözgeliş əlavə etdi.
- Papam Moskvadan alıb.

Gülnaz xanım həmişəki kimi yalan danişirdi.

Qocalıb əldən düşmüş atasının nə köynək-dən xəbəri vardı, nə də qalstuktur. Onları Gülnazın məxfi icazəsi ilə yeddi-səkkiz gün aradan çıxıb iri şəhərlərə baş vuran təsərrüfat müdürü Saleh gətirmişdi. Zalim oğlu elə bil anadangəlmə haradan ne almaq lazımdı. Gəldiyini bilmək qabiliyyətinə malik idi. Nələr alıb getirmişdi. Az qala bütün rayonu təmin edirdi. Ancaq özü satmırı. Hami onu yumşaq xasiyyəti, sakit bir adam kimi tanıydı. Vəssəlam! Əlbəttə Gülnaz və onun bir-iki sirdən-

dan başqa. Onların da haqqı çatırdı və başqa cür ola bilməzdi. Gülnazın xüsusi tapşırığı ilə zovvoz Saleh "şefə" yaraşan, az tapılan köyək, qalstuk, alt geyimi, ayaqqabı, bəzən kos-tum alıb getirirdi.

Növbəti "əməliyyatın" müvəffəqiyyəti göz qabağında idi. Qanı çəkilmiş gözlərini bədən-nüma güzgündən hələ de ayırmayan Ağazadə elə bil özüne vurulmuşdu.

Bunu açıq-aşkar hiss edən Gülnaz ona sıxlıq halda güzgündən nazla baxır, sevincini gizlətmirdi. Birdən üzü kölgələndi, sakit bir incikliklə:

- Nə qiymət, - deyə soruşdu.
- Heç gözləmirdim. Siz mənə bunları bəşləyəndən çox qıymət sormuşdum?

Barmağında bərəq vurub göz qamaşdırın brilyant üzükleri göstərdi. Onun "yeyib-itirməyi" öz aləmində kişiyə ləzzət verdi. Bərbər özünə sıxıb güzgündən göz vurdu:

- Bilirsən ki, zarafat eləyirəm. Sənindən zərərafatlaşanda, elə-bele səhbat eləyəndə, yorğunluğun çıxır, quş kimi oluram...

Gülnaz ehmələcə onun qoltuğundan çıxıb çayı təzələdi. Ağazadə pirojnalarдан götürüb ləzzətə yeyə-yeyə Gülnazın armudu stekanə süzdüyü təzədəm çayı içdi.

Ağazadə qarşısındaki balacaboy, xırımxırda sümükli qadına əcayib bir maraqla baxırdı. Yox, Gülnaz onun sadəcə olaraq köməkçi siyilər. Ona arxa, dayaq demək də azdır. Bu qadın onun üzəyinin içidir.

Gör qəlbindən keçənləri necə də duyur, bili, onunla bir nəfəs alır. Əsl dost, sirdəş belə olar.

- Sənsiz mənə çətin olar, Gülyə.
- Ağazadənin kövrək səslə dediyi bu sözərək Gülnaza barmağındakı daş-qasıdan qiymətlərə gəldi. Sevincdən səsi titredi:

Heç məni demirsiz. İraq olsun, sizsiz həyatı təsəvvür edə bilmirəm.

Qəfil telefon zəngi onların "ürək" səhbətini yarımcı qoysa da, fikri-zikri Gülyada olan Ağazadə telefonun səsini eşitmədi. Sonra telefonun cingiltisi kabinetin başına götüründən qalan balaca qadın utanmış kimi sıxla-sıxla:

- Kim idi, nə dedi, nə olub?!

Ağazadə qadının həyəcanla soruşduğu suallara birdən-birə cavab vere bilmədi. Su-su fikrə getdi. Handan-hana titrek səslə xırıldadı:

<ul style="list-style-type